

CÉGJOG

**Átalakulás,
törvényességi
felügyelet,
kényszertörlés**

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

**JOGPONTOK
KISKÖNYVTÁR**

JOGPONTOK

Impresszum

Írta: Dr. Pálffy Miklós

Lektor: Dr. Tóth-Vári Ligia és Dr. Horváth Géza

Felelős kiadó: Munkástanácsok Országos Szövetsége (MOSZ)
Palkovics Imre elnök

Projekt száma: GINOP-5.3.3-15-2015-00005
Dél-Dunántúli JOGpontok

Nyomda: Stanctechnik Kötészeti Kft.
Felelős vezető: Joóné Vass Katalin ügyvezető

2018

Átalakulás, törvényességi felügyelet, kényszertörlés

Dél-Dunántúli JOGpontok

Jogi személyek átalakulása

A jogi személyek átalakulása nem csak a szoros értelemben vett átalakulást jelenti (amire általában gondolunk, azaz hogy egy adott gazdasági társaság az egyik társasági formából a másik társasági formába [például korlátolt felelősségű társaságból zártkörűen működő részvénytársasággá] alakul át, és amit ebben a füzetben formaváltásnak fogunk hívni), hanem jelenti a kiválást (amikor a jogi személy egy része külön, új jogi személyként folytatja tovább a működését),

a szétválást (amikor a régi jogi személyből több jogi személy lesz), a beolvadást (amikor az egyik jogi személybe beolvad egy másik) és az összeolvadást (amikor több jogi személy egy új jogi személlyé egyesül). Ezen átalakulások azonban annyiban hasonlítanak egymásra, hogy a korábbi jogi személynek vagy jogi személyeknek a jogi helyzete megváltozik, és ezért ezt a törvény úgy oldja meg, hogy a formaváltás szabályait – a törvényben meghatározott különbségekkel – rendeli alkalmazni az átalakulás többi típusára is.

Az átalakulásra vonatkozó alapvető szabályokat a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (amit Ptk.-nak rövidítünk) tartalmazza, de a gazdasági társaságokra, a szövetkezetekre és az egyesülésre vonatkozó részletszabályokat egy külön törvény rendezi,¹ amit ebben a füzetben Átalakulási Törvénynek fogunk hívni.

I. Miért van szükség átalakulásra?

A Ptk. különféle formájú jogi személyeket határoz meg annak érdekében, hogy mindenki megtalálja az üzleti céljának és lehetőségeinek legmegfelelőbb formát, és minden formának megvannak a sajátos előnyei és a hátrányai. Elképzelhető ugyanakkor az, hogy a szükségletek és a

¹ Ez az egyes jogi személyek átalakulásáról, egyesüléséről, szétválásáról szóló 2013. évi CLXXVI. törvény, aminek a szövegét a melléklet teljes egészében tartalmazza

környezeti tényezők megváltoznak, például a korábbi kis családi vállalkozás jelentősen megnő, és a tulajdonosok már nem szeretnék korlátlanul felelni a társaság által vállalt kötelezettségeikért, esetleg az üzleti céljuknak és a cég méretének is jobban megfelelne a tagok korlátozott felelősségével járó korlátolt felelősségű társasági forma. Ebben az esetben a tulajdonosok dönthetnek a formaváltás mellett.

Van a formaváltásnak kötelező esete is, ez pedig a társasági formára irányadó tőkekövetelményhez kötődik. A korlátlan felelősséggel járó társasági formáknak az az előnye, hogy nincsen minimum tőkekövetelmény (azaz nincsen a törvényben meghatározva, hogy a tulajdonos milyen pénzeszeget köteles a társaságba „beletenni”), így olyan személyek is alapíthatnak céget, akiknek a társaság alapításakor kevesebb tőke áll a rendelkezésükre. Azonban, ha egy korlátolt felelősségű társaság vagy részvénytársaság jegyzett tőkéje lecsökken a törvényben meghatározott szint alá² vagy a saját tőkéje nem éri el a jegyzett tőke felét, ebben az esetben kötelező az átalakulásról dönteni. (Vélhetőleg a jogalkotó szándéka az volt, hogy a társaság részére rendelkezésre álló alacsony tőkét ellensúlyozza a tagoknak a társaság tartozásáért fennálló korlátlan felelőssége.)

² Ez jelenleg korlátolt felelősségű társaságnál 3 000 000 Ft, zártkörűen működő részvénytársaságnál pedig 5 000 000 Ft.

További ok, amikor az átalakulással kapcsolatos szabályok alkalmazására szükség lehet, amikor több jogi személyt kell egyesíteni, vagy gazdasági megfontolásból úgy döntenek, hogy a jogi személy egy része (mondjuk egy gazdasági társaság üzletága) külön jogi személyként folytatja tovább a tevékenységét.

II. Az átalakulás típusai

Amikor az „átalakulás” szót kimondjuk, a legtöbb esetben az emberek arra gondolnak, hogy egy jogi személy formája ugyan megváltozik, de ugyanazon a néven, ugyanolyan szervezettel folytatja tovább a működését. Mivel a jogszabály az átalakulást tágabb értelemben használja, mi ezt – azaz az átalakulás hétköznapi jelentését – formaváltásnak fogjuk nevezni. Mit jelent viszont az átalakulás a jogszabályi értelemben?

II./1. Formaváltás

Formaváltást, amikor például egy gazdasági társaság más társasági formába tartozó gazdasági társasággá alakul át (például az inkább kisvállalkozások számára megfelelő betéti társaság átalakul korlátolt felelősségű társasággá).

II./2. Egyesülés

Egyesülést, amely körében megkülönböztetjük a beolvadást és az összeolvadást. A beolvadás azt jelenti, hogy egy jogi személy beolvad egy másik jogi személybe, amely következtében a beolvadó jogi személy megszűnik, általános jogutódja pedig a másik – a továbbiakban is működő – jogi személy lesz (például „A” alapítvány és „B” alapítvány „A” alapítványként folytatja tovább a tevékenységét). Az összeolvadás esetében pedig arról van szó, hogy a több összeolvadó jogi személy megszűnik, és új jogi személy jön létre, amely valamennyi megszűnt jogi személynek az általános jogutódja lesz (például „A” egyesület és „B” egyesület „C” egyesületként folytatja tovább a működését).

II./3. Szétválás

Szétválást, amely körében megkülönböztetjük a kiválást és a különválást. Kiválásról akkor beszélünk, amikor a jogi személy ugyan fennmarad, azonban vagyonának egy része a kiválással létrejövő új jogi személyre – mint jogutódra – száll át (például „A” Kft.-ből kiválás útján létrejön „B” Kft. és a két jogi személy a továbbiakban külön entitásként folytatja gazdasági tevékenységét). Különválás esetében a jogi személy megszűnik, vagyona a különválással létre-

jövő új jogi személyekre – mint jogutódokra – száll át (például „A” Kft. megszűnik, azonban helyette létrejön „B” és „C” Kft.)

A fentiekkel összhangban fontos kiemelni, hogy átalakuláskor az új jogi személy vagy jogi személyek a régi jogi személy vagy jogi személyek jogutódjai lesznek, azaz mintegy „örökölni” fogják a régi jogi személy jogait és kötelezettségeit, vagy azoknak egy részét.

Tehát ha „A” Kft. kötött valakivel egy szerződést, ez a szerződés akkor is kötelező lesz mindkét félre, ha „A” Kft. időközben „A” Zrt.-vé alakult át, ugyanígy „A” Kft. munkavállalóit „A” Zrt. fogja foglalkoztatni az átalakulást követően.

Amennyiben egy jogi személy szétválik, azt, hogy melyik jog vagy kötelezettség tekintetében ki lesz a jogutód jogi személy, az átalakulásról szóló határozat meghozatalakor döntenek el a jogi személy tagjai – lásd lejjebb a VIII. fejezetben.

III. Döntés az átalakulásról

Mielőtt belekezdnénk az átalakulás szabályainak ismertetésébe, jelezni kívánjuk, hogy az átalakulás cégbíróság előtti eljárással jár, mely során ügyvéd igénybe vétele kötelező. Mielőtt tehát elkezdnénk az átalakulást, mindenképpen érdemes felkeresni egy ügyvédet megelőzendő azt, hogy a

nagy fáradtsággal előkészített/meghozott határozatok később esetleg mégse legyenek használhatók az eljárásban.

Attól függően, hogy a jogi személy legfőbb szervében (például egy kft. taggyűlésében) mekkora az egyetértés, illetve mennyire került előkészítésre maga az átalakulás, a legfőbb szerv dönthet egy vagy két alkalommal is az átalakulásról. Fontos az, hogy a jelen fejezetben ismertetett szabályok valamennyi átalakulásra (tehát a formaváltásra, az egyesülésre és a szétválásra is) vonatkoznak, majd ezt követően ismertetjük az egyes átalakulástípusokra vonatkozó külön szabályokat.

Az átalakulásról szóló döntésnek vannak előfeltételei, a legfontosabb az, hogy a döntéshozó szerv nem dönthet az átalakulásról, amíg a tagok a társaság részére nyújtandó vagyoni hozzájárulásukat teljes egészében nem bocsátották a társaság rendelkezésére.

III./1. Átalakulás szabályai

Amennyiben – és ez a jogszabály szerinti alapeset – két alkalommal dönt a társaság legfőbb szerve, az alábbi szabályok lesznek irányadók.

1. A döntéshozó szerv az ügyvezetés által készített (és ha felügyelőbizottság van az adott jogi személynél, a felügyelőbizottság által véleményezett) előterjesztés alapján szavaz arról, hogy szeretnének-e egyáltalán átalakulni. Kft. esetén például az ügyvezető (vagy ügyvezetők) készítik elő ezen előter-

jesztést, és a taggyűlés fogadja el. Mit kell tartalmaznia az előterjesztésnek? Az Átalakulási Törvény 2. §-a részletesen tartalmazza az átalakulásról szóló döntés tartalmi elemeit, ennek megfelelően ezt kell az ügyvezetésnek a legfőbb szerv elé tárnia.

2. A legfőbb szerv meghozza a határozatát, amiben meghatározza az átalakulás részleteit, és megválasztja a könyvvizsgáló személyét. Ezután a legfőbb szerv megbízza az ügyvezetést, hogy készítsék el az átalakulási tervet, valamint az egyéb átalakuláshoz szükséges okiratokat. Az átalakulási terv részletes szabályait később mutatjuk be (IV. fejezet).
3. A vagyonmérleg-tervezetet és a vagyonleltár tervezetet könyvvizsgálóval – és ha van felügyelőbizottság, akkor a felügyelőbizottsággal is – ellenőriztetni kell.
4. Amennyiben az átalakulási terv elkészült, akkor azt a tagoknak írásban meg kell küldeni. Ezt követően a tag 30 napon belül nyilatkozhat arról, hogy nem kíván az új, átalakulással létrejövő jogi személy tagjává válni.
5. Ezután a társaság legfőbb szerve – immár második alkalommal, - véglegesen dönt az átalakulásról. Fontos, hogy a vagyonmérleg-tervezet fordulónapjától (azaz attól a naptól, amit alapul vesznek a vagyonmérleg elkészítésekor) a végső döntésig nem telhet el több, mint 3 hónap.

6. Az átalakulásról szóló végső döntésben elfogadják az új jogi személy részleteit (az új jogi személy tagjait, a tervezett jegyzett tőkéből őket megillető hányadot, valamint a jogi személyben tagként részt venni nem kívánó személyeket megillető vagyonhányadot, valamint a vagyonhányad kiadásának módját, stb.). Emlékeztünk rá, hogy a tag dönthet úgy, hogy az átalakulás után létrejövő jogi személyben nem kíván részt venni, ebben az esetben jogosult arra, hogy a tulajdonában lévő vagyonhányad ellenértékét megkapja.

Ugyanakkor a törvény lehetővé teszi azt, hogy a legfőbb szerv egy alkalommal döntsön az átalakulásról. Ez általában a kisebb cégeknél lehet kedvező, ahol a tulajdonossal informálisan egyeztetni lehet az átalakulási szándékot, és így kevesebb papírmunkával lehet levezényelni az átalakulást.

Ehhez viszont az szükséges, hogy az átalakulási tervet az ügyvezetés már arra az ülésre előkészítse, amin a legfőbb szerv már véglegesen határoz az átalakulásról. Természetesen a felügyelőbizottsággal ebben az esetben is ellenőriztetni kell az átalakulási tervet, és a vagyonmérleg-tervezethez, valamint a vagyonleltár-tervezethez könyvvizsgálói ellenőrzés ebben az esetben is kötelező.

Ez esetben erre az ülésre el kell készíteni az átalakulási tervet, amelyben az ülés napját legfeljebb hat hónappal megelőző, a vezető tisztségviselők által meghatározott időpontra – mint mérleg-

fordulónapra – vonatkozó, könyvvizsgáló által ellenőrzött vagyonszámvetés-tervezet és vagyonszámvetés-tervezet szerepelhet.

Az átalakulásról szóló határozatot (vagy határozatokat) a döntéshozó szerv legalább háromnegyedes szótöbbséggel hozza meg, ami azt jelenti, hogy a tagok legalább háromnegyedes hozzájárulása szükséges az átalakulás véghezviteléhez.

A fentieket követően – függetlenül attól, hogy a döntésre egy vagy két határozathozattal kerül sor – el kell kezdeni az átalakulás megtörténének tudatását a külvilággal.

Az egyik ilyen kötelezettség, hogy az átalakulásról véglegesen döntő döntéshozó szervi ülést követő tizenöt napon belül tájékoztatni kell a jogi személynél működő munkavállalói érdekképviseleti szerveket (ilyen lehet például az üzemi tanács, a szakszervezet vagy az üzemi megbízott). Az átalakulási törvény a tájékoztatás módjára külön rendelkezést nem tartalmaz, de a Munka Törvénykönyve³ 18. § alapján „a „tájékoztatást - munkaviszonyra vonatkozó szabály eltérő rendelkezése hiányában - olyan időben és módon kell megtenni, hogy az lehetővé tegye a jog gyakorlását és a kötelezettség teljesítését. A tájékoztatást közöltnek kell tekinteni, ha azt a helyben szokásos és általában ismert módon közlésezzik.”

³ A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény

A másik a nyilvánosságra hozatal, amivel a jogi személy a hitelezőit tájékoztatja arról, hogy innentől valamilyen változás áll be vele kapcsolatosan. Könnyű belátni azt, hogy a jogi személy hitelezőinek lényeges különbséget jelenthet az, hogy a jogi személlyel szemben fennálló tartozásuk sorsa hogyan alakul.

III./2. De miért lényeges a hitelezőknek?

1. Előfordulhat az, hogy például egy gazdasági társaság úgy alakul át, hogy a korábban korlátlan felelősséggel rendelkező tag felelőssége korlátozott lesz, és innentől kezdve a hitelező nem látja biztosítékként a követelése mögött az esetlegesen jó anyagi lehetőségekkel rendelkező tag vagyont.
2. Amint azt már fentebb írtuk, elképzelhető az is, hogy az új jogi személyben a régi jogi személy tagjai közül nem kíván mindegyik részt venni. Ebben az esetben ezen tagok részére ki kell adni a rájuk jutó vagyonszámvetést, ami akár veszélyeztetheti a hitelezők kielégítésére rendelkezésre álló társasági vagyont.
3. Elképzelhető az is, hogy egy szétválás vagy kiválás során a társaság tartozásai úgy kerülnek felosztásra a létrejövő társaságok között, hogy a hitelező azt saját magára nézve előnytelennek látja.

Ezért a Céglőnyben egy hirdetésny kell közzétenni az Átalakulási Törvényben meghatározott tartalommal, amiben tájékoztatni kell a hitelezőket az átalakulásról. Ennek a díja 15.000 Ft közzétételként, és mivel az Átalakulási Törvény kétszeri közzétételt ír elő, így 30.000 Ft díjat kell megfizetni. A közzétételre egyébként egy kényelmes és könnyen kezelhető elektronikus felület áll rendelkezésre itt: <http://ckk.cegkozlony.hu/>.

A Céglőny egy elektronikus „folyóirat”, ahol a jogi személyekkel kapcsolatos (jogi) közleményeket lehet elolvasni, az interneten bárki számára hozzáférhető és kereshető a <http://www.cegkozlony.hu/> oldalon.

IV. Az átalakulási terv

Az átalakulási terv kötelező részeit az Átalakulási törvény határozza meg, mi a törvény rendelkezéseit követve vesszük végig: *„Az átalakulási terv magában foglalja az átalakuló jogi személy vagyonsmérleg-tervezetét és az azt alátámasztó vagyonsleltár-tervezetét, a jogutód jogi személy (nyitó) vagyonsmérleg-tervezetét és vagyonsleltár-tervezetét, a jogutód jogi személy létesítő okiratának tervezetét, illetve a jogutód jogi személyben tagként részt venni nem kívánó személyekkel való elszámolás módjáról szóló tervezetet. Az átalakulási terv továbbá tartalmazhatja mindazon körülményeket, szempontokat, amelyek*

az átalakulási döntés meghozatalának megkönnyítése, a döntéshozó szerv ülésének jobb előkészítése érdekében szükségesek.”

IV./1. Mit jelentenek ezek a kifejezések?

1. Az átalakulásról szóló döntésben mindenképpen meg kell határozni a vagyonsmérleg fordulónapját. (Ezt attól függően, hogy egy vagy két ülésen dönt a döntéshozó szerv az átalakulásról, a döntéshozó szerv vagy az ügyvezetés határozza meg.) Ez azt jelenti, hogy az így meghatározott fordulónappal el kell készíteni egy „éves beszámolót”, és azt alá kell támasztani leltárral is. Mivel az átalakulásról szóló döntés időpontjában a végleges mérleg (és leltár) elkészítése nem lehetséges, ezek még csak tervezetek, amit majd később, az átalakulás lezárásakor kell véglegesíteni. A jogutód jogi személyek vagyonsmérlege és vagyonsleltára számos ok miatt különbözhet a jogelődétől, ilyen az, ha több jogutód van, vagy ha valamelyik tulajdonos nem kíván részt venni az új jogi személyben, és ezért vele el kell számolni. Itt kívánjuk jelezni, hogy az Átalakulási Törvény – bizonyos szabályok teljesülése esetén – megengedi azt, hogy a Társaság az éves mérlegét használja fel erre a célra, megkönnyítve ezzel az átalakulást.

2. Az átalakulással érintett jogutód jogi személyek, illetve az átalakulás során létrejövő jogutód új jogi személyek jogszabály által előírt létesítő okiratát is szükséges csatolni az átalakulási tervhez.
3. Amint említettük, lehetséges az, hogy a korábbi jogi személy nem minden tagja szeretne az új jogi személynek is tagjává válni, ebben az esetben viszont ennek a személynek ki kell adni a társasági vagyomból a ráeső részt. Erről, valamint a kiadás módjáról szintén rendelkezni kell az átalakulás tervben.
4. Az átalakulási tervben szerepeltetni kell minden olyan, egyéb szempontot is, ami segítheti a döntéshozó szervnek meghozni az átalakulásról szóló döntést.

Amint a fentiekben írtuk, az átalakulási terv tartalmazza a jogutód jogi személy (cégbírósághoz/bírósághoz kötelezően benyújtandó) létesítő okiratát, valamint könyvvizsgáló által kötelezően megvizsgálendő iratokat, ezért az átalakulási terv elkészítéséhez mindenképpen érdemes szakember segítségét igénybe venni.

V. Az átalakulásban részt vevő egyéb személyek

Amint már fentebb is említettük, a vagyonmérleg-tervezeteket és a vagyonelejtár-tervezeteket könyvvizsgálóval is ellenőriztetni kell. Nem jogosult erre a jogi személy könyvvizsgálója és az a könyvvizsgáló,

aki az átalakulási vagyonmérleg-tervezet fordulónapját megelőző két üzleti évben a jogi személy számára könyvvizsgálatot vagy a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás értékének ellenőrzését végezte. A jogutód jogi személy könyvvizsgálójává a jogi személy cégbejegyzésétől számított három üzleti éven belül nem jelölhető ki az a könyvvizsgáló, aki az átalakulási vagyonmérleg-tervezeteket ellenőrizte.

Látható tehát, hogy a könyvvizsgálóra szigorú összeférhetetlenségi rendelkezések vonatkoznak, ezért érdemes olyan könyvvizsgálót keresni, akivel a jogi személy nem dolgozott együtt – és ezt a jövőben sem tervezi.

Az eljáró ügyvéddel kapcsolatosan ugyanakkor ilyen kikötés nincs, a jogi személy továbbra is kérheti a megszokott ügyvédjének segítségét az átalakulás során.

VI. Biztosíték hitelezőknek – Segítség, hitelező vagyok!

Amint azt már fentebb említettük, a jogi személy átalakulási tervét közzé kell tenni a Cégléletről annak érdekében, hogy ha szükséges, a hitelezők biztosítékot kérhessenek.

VI./1. De mit tehetek, ha hitelező vagyok?

Tegyük fel, hogy van egy 10.000.000 Ft-os követelésünk az átalakuló jogi személy felé, amit a jogi személy csak a jövőben köteles megfizetni.

- Először is, az átalakulás a követelést nem teszi lejárttá, azaz ha csak jövőben kell kifizetni, akkor nem kérhetem tőle már az átalakulás során.
- Továbbá kérhetek biztosítékot az adóstól. Ennek eseteit az Átalakulási törvény részletesen szabályozza, erre különösen akkor van lehetőség, ha az átalakulás a követelés kielégítését veszélyezteti.

De mit kell tennem hitelezőként? Nos, a második közzétételt követő harminc napos határidőn belül (a levélnek a határidőn belül meg is kell érkeznie) biztosítékot kérhetek a jogi személytől, ezen kérelemről a jogi személy köteles a kérelem előterjesztésére rendelkezésre álló határidő lejártát követő 8 napon belül határozni. Amennyiben biztosíték adására a jogi személy nem hajlandó, vagy nem ad elégséges biztosítékot, akkor a bíróságtól lehet kérni azt, hogy kötelezze a jogi személyt biztosíték vagy esetleg további biztosíték adására.

A biztosíték a jogi személy vagyontól, a követelés jellegétől függően sokféle lehet, így például lehet bankszámlapénz, bankgarancia vagy jelzálog.

Az átalakulás mindaddig nem jegyezhető be a nyilvántartásba, amíg a hitelező megfelelő biztosítékot nem kapott, illetve a bíróság biztosítéknyújtási kérelmet elutasító végzése jogerőre nem emelkedett.

VII. Az átalakulás egyéb szabályai, az átalakulás lezárása

Miután a hitelezők részére a jogi személy a megfelelő biztosítékot nyújtotta (vagy esetleg biztosíték nyújtására nem került sor), az átalakulással kapcsolatos iratokat be kell nyújtani a cégbírósághoz. Ebben az esetben 50.000 Ft illetéket kell megfizetni, míg a közzétételnek 3000 Ft díja van.

Ameddig a bíróság be nem jegyzi az átalakulást, addig a jogi személy régi formájában működik tovább.

Fontos, hogy az átalakulással létrejövő jogi személy bejegyzésének napját, illetve a jogi személy által az átalakulás időpontjaként meghatározott napot követő kilencven napon belül mind a jogelőd jogi személyre, mind a jogutód jogi személyre vonatkozóan a bejegyzés napjával, illetve a jogi személy által az átalakulás időpontjaként meghatározott nappal végleges vagyommérleget kell készíteni, és ezt be kell nyújtani a cégbírósághoz.

VIII. Az átalakulás egyes formái

Amint azt már fentebb jeleztük, az általános szabályok a formaváltást fedik le teljesen, a többi típusú átalakulásra – a fent ismertetett szabályokon kívül, amik természetesen ezen esetekben is alkalmazandók – további szabályokat kell figyelembe vennünk.

VIII./1. Az összeolvadás

Amint azt fentebb írtuk, az egyesülésnek két típusa van, a beolvadás és az összeolvadás. Az egyesülés folyamata az Átalakulási Törvény szabályozásában megfelel a fenti ismertetett szabályoknak, a törvény az egyesülésnél csak azokat a pontokat emeli ki, ahol az egyesülés szabályozása – a folyamat jellege miatt – eltér az általános szabályoktól. Az egyesülés szabályait úgy ismertetjük, hogy a lényeges szabályokat az összeolvadásánál mutatjuk be, és a beolvadásnál csak a lényeges különbségekre hívjuk fel a figyelmet.

Az összeolvadásnál az alapvető lényeges különbségek az alábbiak:

1. Az átalakulási tervnek (egyesülés esetén egyesülési tervnek hívják) része az egyesülési szerződés is, amiben szabályozzák – az Átalakulási Törvényben meghatározott tartalommal –

azt, hogy az összeolvadás után az új jogi személy milyen feltételekkel jön létre.

2. Az egyesülő jogi személyek a szükséges döntéseket meghozhatják egyszerre is, de valamennyinek külön kell döntenie az egyesülésről.
3. Az egyesülő jogi személyek mindegyike jogosult ugyanazt a könyvvizsgálót igénybe venni. (Mint láttuk, a könyvvizsgálóra szigorú összeférhetetlenségi szabályok vonatkoznak, amik itt is alkalmazandók, ugyanakkor ez nem zárja ki, hogy valamennyi egyesülő jogi személy ugyanazt a könyvvizsgálót használja.)
4. Összeolvadás esetén az összeolvadó jogi személyek megszűnnek, és új jogi személy jön létre.

VIII./2. Beolvadás

A beolvadásnál az alábbi fontos különbségeket kell figyelembe venni az összeolvadáshoz képest:

1. A beolvadásnál nem szűnik meg az a jogi személy, amelyikbe beolvadnak, sőt a jogi személy formája változatlan marad.
2. Ennek megfelelően az egyesülési tervben kizárólag azt kell szerepeltetni, hogy az egyesülésnél az átvevő jogi személy létesítő okiratában milyen változtatások szükségesek.

VIII./3. Kiválás

Kiválásra akkor kerül sor, ha a jogi személy egy részéből új jogi személy lesz. Ebben az esetben fő kérdés (mind a kívülállóknak, mind pedig a jogi személy tulajdonosainak), hogy a jogi személy vagyonának, valamint jogainak és kötelezettségeinek melyik része melyik jogutódhoz kerül. Erről a szétválási terv részeként elkészített szétválási szerződés rendelkezik.

A szétváló jogi személy vagyonmegosztás előtt szerzett jogainak érvényesítésére a szétválás után az a jogutód jogosult, amelyhez az adott jogot a szétválási szerződés telepítette.

VIII./4. Különválás

Különválás esetén a korábbi jogi személy megszűnik, és helyette két új jogi személy jön létre.

IX. Számviteli teendők

IX./1. Szabályok

Az átalakulással kapcsolatos számviteli feladatok jelentős részéről már ejtettünk szót, az alábbiakban foglalnánk össze a szabályokat:

1. Az átalakuláshoz el kell készíteni az átalakuló jogi személy vagyonmérleg- és vagyonleltártervezetét;
2. Amennyiben a jogi személy(ek) éves beszámolója rendelkezésre áll, a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén annak a használata is megengedett.
3. Az átalakulás előtt a vagyonmérleg- és vagyonleltártervezetet könyvvizsgálóval kell ellenőriztetni.
4. A vagyonmérleg és vagyonleltártervezetet a Cégléltártervezetben a már korábban ismertetett szabályok szerint közzé kell tenni.
5. A könyvvizsgáló nyilatkozatát a vagyonmérleg- és vagyonleltártervezetről be kell nyújtani a Cégbírósághoz.
6. Az átalakulással létrejövő jogi személy bejegyzésének napját, illetve a jogi személy által az átalakulás időpontjaként meghatározott napot követő kilencven napon belül mind a jogelőd jogi személyre, mind a jogutód jogi személyre vonatkozóan a bejegyzés napjával, illetve a jogi személy által az átalakulás időpontjaként meghatározott nappal végleges vagyonmérleget kell készíteni.

X. A nem gazdasági társaság jogi személyekre és a gazdasági társaságokra vonatkozó külön szabályok

A fenti szabályok vonatkoznak gazdasági társaságokra, szövetkezetekre, egyesületekre és alapítványokra is.

X./1. Gazdasági társaságoknál

Két fontos szabályt emelnénk ki:

1. Az átalakulás időtartalma alatt a gazdasági társaság nem működhet előtársaságként, azaz az új formában csak a bejegyzés napjától lehet működni.
2. Amennyiben közkereseti társaság alakul át betéti társasággá (vagy fordítva), a fenti szabályokat nem kell alkalmazni, a társasági szerződés egyszerű módosítása elegendő.

X./2. Nem gazdasági társaság jogi személyeknél

Nem gazdasági társaságoknál az alábbiakat emelnénk ki:

1. Az alapítvány más jogi személlyé nem alakulhat át. Alapítvány csak alapítvánnyal egyesülhet és csak alapítványokra válhat szét.

2. Szövetkezet csak korlátolt felelősségű társasággá vagy részvénytársasággá alakulhat át.

XI. Folyamatábra a gyakorlatban

Az átalakulás folyamatát leegyszerűsítve az alábbi ábrával lehet leírni:

Közzététel
Biztosíték adása a hitelezőknek
Benyújtás a cégbírósághoz
Bejegyzés, az átalakulás lezárása

I. Miért van szükség törvényességi felügyeleti eljárásra?

A magyar gazdaság működtetésében a jogi személyek jelentős és fontos szerepet töltenek be el. Gazdasági társaságok nyújtanak számtalan szolgáltatást az államnak, a magánszemélyeknek vagy más gazdasági társaságoknak, alapítványok hoznak döntéseket jelentős összegű támogatások odaítéléséről, egyesületek szerveznek a társadalom részére számtalan különböző tevékenységeket.

Másrészt az állami ellenőrzés folyamatos biztosítása mindenkinek közös érdeke. Az, hogy az adóhatóság rendszeres ellenőrzést tudjon tartani a jogi személyeknél, illetve hogy a bíróság és egyéb hivatalos szervek megfelelően kapcsolatot tudjanak teremteni velük, kiemelten fontos a gazdaság működtetése szempontjából.

I./1. A törvényességi felügyelet szabályai

A törvényességi felügyeleti eljárás szabályait az alábbiak szerint tárgyaljuk:

1. Gazdasági társaságok fölött a törvényességi felügyeletet a társaság székhelye szerint illetékes, törvényszék mellett működő cégbíróság gyakorolja (megyéenként egy cégbíróság van, illetve egy a fővárosban is található).
2. A nem gazdasági társaság jogi személyek (például alapítvány, egyesület) fölött törvényességi felügyeletet a nyilvántartást vezető bíróság lát el (a nyilvántartást a jogi személy székhelye szerinti megyei törvényszékek, illetve a Fővárosi Törvényszék vezeti).
3. Vannak a jogi személyeknek egyéb típusai is, de azok nyilvántartását ebben a füzetben nem mutatjuk be.

Nem csupán arról van szó, hogy kétféle bíróság látja el a törvényességi felügyeletet a különböző jogi személy típusok felett, hanem a kétféle eljárás szabályait külön törvények is tartalmazzák. A gazdasági társaságokét és a szövetkezetekét és számos, egyéb jogi személyét a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény, amit mi Cégtörvénynek fogunk hívni, az egyesületek (és számos, itt nem részletezendő további jogi személy) tekintetében pedig a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény rendelkezései, amit mi Civil Nyilvántartási Törvénynek fogunk hívni, irányadók.)

Mivel a kétféle eljárás szabályai és az eljárás menete nagyban hasonlít, mi a gyakorlatban nagyobb jelentőségű Cégtörvény szabályait fogjuk elsősorban idézni, és abban az esetben, amennyiben a szabályok különbségének olyan fontos gyakorlati jelentősége van, hogy azt külön ki kell emelni, jelezni fogjuk.

II. Hogyan zajlik a törvényességi felügyeleti eljárás?

A törvényességi felügyeleti eljárás – mindkét törvény rendelkezései szerint – kétféleképpen indulhat: hivatalból vagy kérelemre.

Az eljárás általános bemutatását kezdjük azzal, hogy milyen okból kerülhet sor törvényességi felügyeleti eljárásra. A Cégtörvényt idézzük, de a Civil Nyilvántartási Törvény is hasonló rendelkezéseket tartalmaz:

- a. „a létesítő okirat vagy annak módosítása, illetve a cégjegyzékbe bejegyzett adat a bejegyzést megelőzően már fennálló ok folytán törvénytörtő,
- b. a cégjegyzékbe bejegyzett adat a bejegyzést követően keletkezett ok miatt törvénytörtő,
- c. a létesítő okirat vagy annak módosítása, illetve a cégjegyzék nem tartalmazza azt, amit a cégre vonatkozó jogszabályok kötelezően előírnak,
- d. a cég a működése során nem tartja be a szervezetére és működésére vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, illetve a létesítő okiratában foglaltakat,
- e. törvény a törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatását kötelezővé teszi.⁴

II./1. Példákon bemutatva

Mit is jelentenek ezek a feltételek?

1. Az a) pontban írt eset például akkor áll fenn, ha olyan adatot jegyeztek be a cégjegyzékbe, ami már a bejegyzéskor sem volt valós (például nemlétező személy lett az ügyvezető).

⁴ Cégtörvény 74. § (1)

2. A b) pontban írt eset, amikor az adat a bejegyzés után válik törvénytörtővé (például a vezető tisztségviselőt – akit törvényesen jegyeztek be – eltiltják vagy meghal és ezen körülmény nem kerül bejelentésre a cégbíróság felé a jogszabály által szabott határidőn belül).
3. A c) pontban írt esetben a cégjegyzékből vagy a létesítő okiratról a jogszabály által előírt kötelező elemek valamelyike hiányzik. (például nem jelentette be, hogy a tagok mekkora összegű vagyoni hozzájárulást teljesítettek a társaság részére).
4. A d) pontban írt esetre tipikus (és gyakori) példa az, hogy a cég székhelye nincsen cégtáblával megjelölve (holott ezt a törvény kötelezően előírja).
5. Az e) pont azokra az esetekre vonatkozik, amikor a törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatását törvény kötelezően előírja.

Fontos megjegyezni, hogy bizonyos esetekben a jogi személy működésében, működtetésében résztvevő személyeknek (például tulajdonosoknak, ügyvezetőknek, felügyelőbizottsági tagoknak) törvényes lehetőségük van a jogi személlyel kapcsolatos bizonyos intézkedéseket megtámadni a bíróságon.

Ezekben az esetekben ezeknek a személyeknek pert kell indítaniuk a jogi személlyel szemben és a törvényességi felügyeleti eljárás szabályai nem is alkalmazhatók ezen esetekben.

A másik eset, amikor kizárt a törvényességi felügyeleti eljárás szabályainak alkalmazása, a jogi személlyel kapcsolatos döntések gazdasági-célszerűségi felülvizsgálata. A bíróságnak ugyanis nem feladata vizsgálni, hogy egy adott társasági szerv üzleti szempontból a megfelelő döntést hozta-e.

A törvényességi felügyeleti eljárás megindítását az arra okot adó körülmény tudomásunkra jutásától számított 30 napon belül kérhetjük, azonban az okot adó körülmény bekövetkeztétől számított egy éven túl már nem lehet az eljárás megindítását kérni. Amennyiben azonban a jogellenesség maga egy folyamatos állapot, ebben az esetben a határidő akkor kezdődik, ameddig az állapot fennáll.

Az eljárás megindulását követően a bíróság végzéssel – legfeljebb 30 napos határidő biztosításával – felhívja a jogi személyt, írásban nyilatkozzon arról, hogy a kérelemben, illetve az eljárást elrendelő végzésben foglaltakat vitatja-e vagy sem. A végzés rendelkezést tartalmaz arra az esetre, ha a jogi személy nem vitatja a kérelemben vagy az eljárást elrendelő végzésben foglaltakat; erre az esetre a bíróság felhívja a jogi személyt, hogy a törvénysértő állapotot szüntesse meg.

Amennyiben a jogi személy a törvényes működést helyreállítja, a bíróság az eljárást megszünteti. Amennyiben a jogi személy a törvényes állapotot nem állítja helyre, a bíróság VI. alcímben ismertetett intézkedéseket alkalmazhatja, hogy a jogi személy törvényes működését helyreállítsa és biztosítsa.

Amennyiben egyik intézkedés sem vezet eredményre, a bíróság a jogi személyt megszüntetnek nyilvánítja. (Cég esetén kényszertörlési vagy felszámolási eljárást indít.)

III. Mit kell tennem, ha a cégem ellen törvényességi felügyeleti eljárást indítanak?

Amint fentebb írtuk, a bíróság a végzésében megjelöli pontosan a jogsértést, ezért a törvénysértés beazonosítása során nincsen nehéz dolgunk, feladatunk ezen törvénysértés megszüntetése, kiküszöbölése.

A Cégtörvény utaló szabálya a gazdasági társaságok és a szervezetek részére kötelező elektronikus kapcsolattartást ír elő, ennek megfelelően a törvényességi felügyeleti eljárásban elektronikusan kell előterjeszteni a nyilatkozatokat előterjeszteni. Ennek megfelelően ne írjunk levelet a bíróságnak papíron (annak ugyanis nem lesz meg a megfelelő joghatása), használjuk az elektronikus kapcsolattartási formát vagy forduljunk ügyvédhez, aki ismeri az elektronikus kapcsolattartás szabályait.

A Civil Nyilvántartási Törvény viszont kifejezetten rendelkezik arról, hogy nem kötelező az elektronikus kapcsolattartás alkalmazása, tehát ezen törvény hatálya alatt álló jogi személyként postai úton is levelezhetünk a bírósággal, de itt is javasolt ügyvéd igénybe vétele az eljárás folyamán.

! Mindkét esetben fontos az, hogy minél előbb kezdjük el a szükséges intézkedések megtételét (esetleg fel lehet hívni az ügyben eljáró bírót is telefonon), annak érdekében, hogy be tudjuk tartani a bíróság által a törvénytől állapított állapot megszüntetésére szabott határidőt.

Amennyiben határidőre teljesítjük a végzésben foglaltakat, a bíróság nem tesz további intézkedéseket.

IV. Hivatalbóli eljárás

A bíróság eljárása hivatalból indul, ha

1. az eljárásra okot adó körülményt a bíróság saját maga észleli;
2. az eljárás lefolytatását más bíróság kezdeményezi;
3. az eljárás megindítását olyan személy kéri, aki az eljárásban kérelmezőként nem kíván részt venni, vagy jogi érdeke, illetve más feltétel hiányában nem vehet részt.⁵

Mivel az első két feltétel egyértelmű, a harmadikra érdemes részletesebben kitérni. Ahhoz, hogy valaki részt vehessen kérelmezőként az eljárásban, a jogi érdekét valószínűsítania kell. De mit is jelent pontosan a jogi érdek kifejezés? A Kúria szerint: „Jogi érdek fennállta akkor állapítható meg, ha az ügyben hozott döntés a kezdeményező fél

⁵ Ilyen – kifejezett – rendelkezést csak a Cégtörvény tartalmaz.

élet- és jogviszonyaira kihat, jogokat vagy kötelezettségeket keletkeztethet számára, vagy valamely kötelezettség alól szabadul, illetőleg jogvédelmet nyerhet stb. A jogi érdek szempontjából a döntő kérdés az, hogy az eljárás tárgyát képező határozat a fél jogát vagy törvényes érdekét érintheti-e”⁶

Amennyiben a jogi érdek hiányzik, az eljárás megindítását kérő személy nem vehet részt kérelmezőként az eljárásban, ami azért lényeges, mert így a bíróság döntése ellen nem lesz jogorvoslati joga, azaz nem támadhatja meg a bírósági döntést.

! Lényegét tekintve tehát bárki képes arra, hogy törvényességi felügyeleti eljárást indítson, azonban abban az esetben, ha egy adott személynek az eljárás lefolytatáshoz nem fűződik jogi érdeke, vagy az eljárásban nem kíván részt venni, akkor nem kérelem, hanem a bíróság értesítése alapján tudja megindítani a törvényességi felügyeleti eljárást.

A törvényességi felügyeleti eljárás alá vont jogi személynek természetesen ebben az eljárásban lehetősége van a döntéssel szembeni jogorvoslat igénybevételére.

⁶ 2327/2011. számú gazdasági elvi határozat

V. Kérelemre indított eljárás

Kérelemre akkor indul a törvényességi felügyeleti eljárás, ha az elindítását az alábbi személyek valamelyike kéri:

1. ügyész (akinek a jogi személyek felett változó mértékű törvényességi felügyeleti jogköre van);
2. bárki, akinek az eljárás lefolytatásához jogi érdeke fűződik és ezt valószínűsíti (a jogi érdek fogalmáról már fentebb beszéltünk);
3. olyan hatóság, közigazgatási szerv vagy kamara, amelyet erre a jogszabály felhatalmaz (a hatóságok ezen köre jogi személyek típusonként változó).

V./1. Szabályok

A kérelemre indított eljárásban pár lényeges szabályt emelünk ki:

1. A kérelemnek valamennyi tény és adatot tartalmaznia kell, ami szükséges annak elbírálásához. Fontos megjegyezni, hogy a kérelemben megjelölt okon a kérelmező később nem változtathat.
2. Az eljárás illetéke 10.500 Ft.
3. Az eljárásban jogi képviselő igénybe vétele nem kötelező.

4. A kérelmet magánszemélyként papír alapon – az erre rendszeresített formanyomtatványon - is be lehet adni. (A Civil Nyilvántartási Törvény a papíron történő kapcsolattartást mindenki számára – beleértve a jogi képviselőt is – lehetővé teszi.)
5. A kérelmező a kérelmet bármikor visszavonhatja, ilyen esetben az eljárást meg kell szüntetni.
6. A kérelmező a bíróság döntése ellen jogorvoslattal élhet. (Ebben az esetben viszont jogi képviselő igénybevétele kötelező.)

VI. A bíróság intézkedései

Amint már fentebb érintettük, amennyiben a jogi személy nem állítja helyre a törvényes működését, a bíróság a törvényben meghatározott intézkedésekkel jogosult ezt az állapotot kikényszeríteni.

VI./1. Jogkövetkezmények

Vegyük tehát sorba a bíróság által alkalmazható jogkövetkezményeket a Cégtörvény alapján:

A bíróság a

1. *„céget, illetve ha megállapítható, hogy a törvényességi felügyeleti eljárásra a vezető tisztségviselő adott okot, a vezető tisztségviselőt 100 000 Ft-tól 10 millió Ft-ig terjedő pénzbírsággal sújtja,*

2. megsemmisíti a cég által hozott jogszabálysértő vagy a cég létesítő okiratába ütköző határozatot, és szükség esetén megfelelő határidő kitűzésével új határozat hozatalát írja elő,
3. ha a cég törvényes működése a legfőbb szervének összehívásával előreláthatólag helyreállítható, összehívja a cég legfőbb szervét, vagy ennek a feladatnak a végrehajtására - a cég költségére - megfelelő személyt vagy szervezetet rendel ki,
4. ha a cég működése törvényességének helyreállítása más módon nem biztosítható – legfeljebb kilencven napra felügyelőbiztost rendel ki.”

A 4. pont szerinti felügyelőbiztossal később fogunk külön foglalkozni, az 1. pontban megjelölt pénzbírság egyértelmű, a 2. és a 3. pont pedig azt takarja, hogy amennyiben szükség van valamilyen társasági határozat meghozatalára, annak megszületése érdekében a bíróság megteszi a szükséges lépéseket. A legfőbb szerv összehívására például akkor van szükség, ha egy kft. például nem tart taggyűlést évente legalább egyszer, vagy olyan kérdésben kell határozni, ami a legfőbb szerv hatáskörébe tartozik.

! Fontos azonban megjegyezni, hogy a bíróság ezeket az intézkedéseket csak abban az esetben alkalmazza, ha a törvényes működés helyreállítására felhívó végzésben foglaltakat a jogi személy nem teljesíti a bíróság által megszabott határidőn belül.

VII. A felügyelőbiztos

Felügyelőbiztost a bíróság a Cégtörvény és a Civil Nyilvántartási Törvény alapján is kirendelhet, és a fő feladata az, hogy a jogi személy törvényes működését helyreállítsa. Erre elsősorban abban az esetben van szükség, ha a jogi személynek valamiért nincsen vezető tisztségviselője vagy képviselője (például azért, mert lemondott vagy meghalt), vagy a jogi személy jogszabálysértő működésének az oka pont a vezető tisztségviselő nem megfelelő tevékenysége.

A felügyelőbiztosra vonatkozó összeférhetlenségi rendelkezéseket és kinevezési korlátokat a Cégtörvény és a Civil Nyilvántartási Törvény is részletesen szabályozza, és rendelkezik a felügyelőbiztosi díj viselésének szabályairól is. (A díj számításáról külön kormányrendelet rendelkezik.)

VII./1. Mi a feladata a felügyelőbiztosnak?

1. A felügyelőbiztos legfontosabb feladata, hogy a jogi személy törvényes működését helyreállítsa. Ennek érdekében a vezető tisztségviselőktől (képviselelőktől), illetve a jogi személy vezető állású munkavállalóitól felvilágosítást kérhet. A felügyelőbiztos a szervezet esetleges üzleti titkait köteles megőrizni és a birtokába jutott információkról csak a bíróságot tájékoztat-

hatja. A felügyelőbiztos a bíróság felhívására, a bíróság által megadott határidőn belül és módon köteles tevékenységéről beszámolni. A szervezet vezető munkavállalói, illetve tagjai kötelesek a felügyelőbiztos részére minden olyan eszközt, iratot, illetve információt biztosítani, amely hozzásegíti ahhoz, hogy a vezető tisztségviselői feladatait elláthassa.

2. Ha a törvényességi felügyeleti eljárásnak az az oka, hogy a szervezetnek nincs megválasztott vezető tisztségviselője (képviselője), a felügyelőbiztos – a bíróság végzésében meghatározottak szerint – a vezető tisztségviselő (képviselő) jogkörét gyakorolja.

A felügyelőbiztos jogszabálysértő vagy a szervezet, annak tagjai, hitelezői vagy más személy jogos érdekét sértő tevékenysége vagy mulasztása miatt a sérelmet szenvedett személy vagy szervezet a tudomásszerzéstől számított harminc napon belül, de legfeljebb a felügyelőbiztos kirendelésének időtartama alatt a bíróságnál kifogással élhet.

VIII. Különleges törvényességi felügyeleti eljárások

A Cégtörvény az alábbi különleges törvényességi felügyeleti eljárásokat ismeri:

1. A cég működésének felfüggesztése: Ez abban az esetben alkalmazandó, ha a cég vagy annak tagja nemzetközi pénzügyi vagy vagyoni korlátozó intézkedésnek lett az alanya.
2. Más hatóság eljárásának kezdeményezése abban az esetben, amikor más hatóság – például a Magyar Nemzeti Bank – jogosult eljárni.
3. A cégjegyzékbe bejegyzett személynek a cég és közte fennálló jogviszonyának a cégjegyzékből való törlésére irányuló eljárás: Ez az eljárás abban az esetben alkalmazandó, ha valaki lemondott a cégben betöltött tisztségéről, vagy a tisztség egyéb ok miatt megszűnt és a cég (ügyvezető) nem gondoskodott az érintett személy cégjegyzékből való törléséről.
4. Az ismeretlen székhelyű cég megszüntetésére irányuló eljárás: Ez az eljárás alkalmazható, amennyiben a cég nem található a székhelyén, a fióktelepén vagy a telephelyén és a cég ügyvezetőjének lakóhelye is ismeretlen.
5. Adószám-törléssel érintett cégek megszűntnek nyilvánítására irányuló eljárás: Amennyiben az adóhivatal törli a társaság adószámát, a cég megszűntnek nyilvánítására irányuló eljárást kezdeményez. Ezekben az esetekben a cégbíróság hivatalból jár el, a céget – az állami adóhatóság kezdeményezését követő húsz munkanapon belül – meg-

szűntnek nyilvánítja és kezdeményezi a cég elleni felszámolási vagy kényszertörlési eljárás lefolytatását.

IX. Folyamatábra a gyakorlatban

A törvényességi eljárás folyamatát leegyszerűsítve az alábbi ábrával lehet leírni:

Felhívás a törvényes működés helyreállítására
Az eljárás alá vont nyilatkozata
Intézkedés – ha szükséges
Az eljárás lezárása

A kényszertörlési eljárás

I. Mi a kényszertörlési eljárás?

A kényszertörlési eljárás célja, hogy a már ténylegesen nem működő céget a cégbíróság – a cég vagyoni viszonyainak a lehető legszélesebb körű rendezése mellett – jogutód nélkül megszüntesse és a cégjegyzékből törölje.

A kényszertörlesztési eljárást, mint a cég jogutód nélküli megszűnését és cégjegyzékből való törlését eredményező eljárást szükséges elhatárolni más, szintén jogutód nélküli megszűnést eredményező eljárásoktól, így a végelszámolástól és a felszámolási eljárástól. Ez utóbbiról akkor beszélhetünk, ha az adott cég fizetéképtelen helyzetbe kerül (jellemzően nem tudja a nevére kiállított számlákat az esedékességkor kiegyenlíteni) és a törvényszék elrendeli a cég felszámolását, amely lényegét tekintve az eljárásba bejelentett hitelezői igények részben vagy egészben történő kielégítését követően a cég jogutód nélküli megszűnésével fog zárulni. A végelszámolás ezzel szemben nem feltétlenül jelenti azt, hogy az adott cég fizetéképtelen helyzetben van, elsődlegesen arról van szó, hogy a cég tagja nem akarják folytatni a cég működtetését, ezért meg kívánják azt szüntetni (azzal, hogy amennyiben az eljárás során kiderül, hogy a cég vagyona a hitelezői igényeket nem fedezi, akkor a végelszámolás átfordul felszámolási eljárásba).

I./1. A kényszertörlesztés Cégtörvény szerinti esetei

Az eljárást a cégbíróság akkor rendeli el, ha

1. a céget megszűntnek nyilvánítja (mert a törvényes működése nem biztosítható),
2. a cég a végelszámolást három éven belül sem fejezte be és nem kérte a törlését,

3. a cég nem hajtotta végre a végelszámolás általános szabályaira történő áttérést (miután lejárt az egyszerűsített végelszámolás lefolytatására előírt 150 napos határidő), vagy
4. a cég jogutód nélküli megszűnését megalapozó ok áll fenn, de nincs lehetőség végelszámolási eljárás lefolytatására.

Nem kerülhet sor kényszertörlesztési eljárás lefolytatására fizetéképtelenséget megállapító végzés meghozatalát követően, és abban az esetben sem, ha a céggel szembeni büntetőjogi intézkedés alkalmazására van kilátás.

I./2. Kényszertörlesztési eljárás az adószám törlésének és a beszámoló letétbe helyezése elmulasztásának esetén

A kényszertörlesztési eljárások egyeik gyakori esete, amikor egy társaság adószámát törlik, és az adószám törlése miatt elrendelik a kényszertörlesztési eljárást.

Erre – többek között – az alábbi okok miatt kerülhet sor:

1. Az adózó a beszámolóját elmulasztja a jogszabályban meghatározott határidőben közzétenni. Amennyiben ezt az adóhatóság észleli, felhívja az adózót a törvényes működés helyreállítására (és mulasztási bírság kiszabását helyezi kilátásba). Amennyiben a cég ezt elmulasztja, az adóhatóság törli az adószámát és kezdeményezi a kényszertörlesztési eljárás megindítását.

2. Az adószám törlesztésre sor kerülhet akkor is, ha az adózó a székhelyén nem található meg vagy az adózónak postai úton, hivatalos iratként kézbesített adóhatósági irat két egymást követő alkalommal a feladóhoz a címzett ismeretlensége miatt érkezett vissza, illetve a megfelelő levélszekrény hiánya miatt a címzett számára kézbesíthetetlennek tekinthető. Ezen kívül vannak egyéb esetek is, például az, hogy az adózó székhelye nem valós cím, vagy az adózó a rá irányadó szabályoknak megfelelő szervezeti képviselőt az állami adó- és vámhatósághoz annak felszólítása ellenére sem jelentette be. E körbe tartozik az, ha az adóhatóság az adózó ellenőrzése alapján hitelt érdemlően tudomást szerez arról, hogy az adózó által bejelentett szervezeti képviselő nem valós személy.

Amennyiben az adószám törlesztésre kerül sor, a törlesztés ellen fellebbezéssel lehet élni, vagy később új adószámot lehet kérni.

II. A kényszertörlesztés lefolytatása

A kényszertörlesztési eljárás a cégbíróság jogerős végzésének a Cégbizonylatban történő közzétételének napján kezdődik. A végzés felhívást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a közzétételt követő 60 napon belül jelentse be a bíróságnak, akinek

1. a céggel szemben követelése van,

2. tudomása van arról, hogy a cég ellen bírósági, közjegyzői vagy más hatósági eljárás van folyamatban,
3. a cég tulajdonában lévő eszköz van a birtokában, a cég vagyontárgyára vonatkozó jog jogosultjaként van bejegyezve, valamely vagyontárgyat illetően a javára, illetve érdekében tény van feljegyezve, vagy a cég vagyontárgyára tarthatna igényt,
4. tudomása van a kényszertörlesztés közzétételének a napját megelőző évben a cég vagyonában bekövetkezett változásról, vagy
5. a céggel fennálló munkaviszonyon alapuló bérkövetelése vagy munkaviszonyból származó egyéb követelése van.

A cégbíróság a céget megillető jogosultságok és terhelő kötelezettségek, illetve vagyon meglétének vizsgálata érdekében vagyonfelmérést végez, amelynek során megkereséssel fordul bizonyos szervezetekhez (pl. földhivatal) amelyek rövid határidőn belül kötelesek ezen megkeresésnek eleget tenni.

Ezen túl a cég tagjainak és vezető tisztségviselőinek is nyilatkoznuk kell a cég vagyonáról, ennek elmulasztásából eredő károkért felelősséggel tartoznak és pénzbírsággal is sújthatók. Az elrendelő végzéstől számított húsz napon belül meg kell fizetni a munkavállalók számára az eljárás kezdetéig esedékes, de még ki nem fizetett munkabért. A cég köteles adókötelezettségeit teljesíteni és a számviteli beszámolóját közzétenni.

Ha a kényszertörlesztési eljárást végelszámolás előzte meg, a volt végelszámoló köteles az adókötelezettségeket teljesíteni, valamint a kényszertörlesztési eljárást megelőző nappal, mint mérlegfordulónappal, számviteli beszámolót készíteni, majd azt letétbe helyezni és közétetni. Ezeken túl a vezető tisztségviselő és a volt végelszámoló köteles a jogutód nélküli megszűnéssel együtt járó kötelezettségek teljesítésére.

Ha a megjelölt határidőben vagy a kényszertörlesztési eljárás jogerős befejezése előtt munkaviszonyon alapuló követeléssel kapcsolatos munkavállalói bejelentés történik – feltéve, hogy a cég elleni felszámolási eljárás megindításának feltételei egyébként nem állnak fenn –, a cégbíróság a felszámolói névjegyzékből kijelöl egy, a munkaviszonyra vonatkozó igazolások kiadására és a Bérgarancia Alapból igényelhető támogatással összefüggő feladatok ellátására jogosult személyt, az úgynevezett bérgarancia biztost. A bérgarancia biztos támogatásnak a Bérgarancia Alapból történő igénylése vonatkozásában ugyanazok a jogok illetik meg és kötelezettségek terhelik, mint a felszámolót a felszámolási eljárás esetében.

III. A kényszertörlesztési eljárás eredménye

1. Amennyiben a bejelentések és a megkeresések alapján megállapítható, hogy nem áll fenn a céggel szemben követelés és

a cégnek nincs vagyona, a cégbíróság törli a céget. Ebben az esetben a cégbíróság mellőzi a vezető tisztségviselő és/vagy a tagok eltiltását (pl. ügyvezető) (eltiltást ld. 4. pont).

2. Ha követelésről bejelentés érkezik, de a cégnek nincs vagyona, vagy a vagyon előreláthatóan nem fedezi a várható felszámolási költségeket, a cégbíróság a céget törli a cégjegyzékből és ha a bejelentett követelés nem került kielégítésre – a Cégtörvényben meghatározott további feltételek fennállta esetén – gondoskodik a vezető tisztségviselő és/vagy a tagok eltiltásáról.
3. Amennyiben bejelentés érkezett a céggel szembeni követelésről és a bíróság megállapítja, hogy a cég vagyona fedezni fogja a várható felszámolási költségeket vagy a cég vagyona valószínűsíthetően fedezetelvonó ügylet miatt jelentősen csökkent vagy a fedezetelvonó ügylet miatt nincs vagyona, akkor a kényszertörlesztési eljárást megszünteti és kezdeményezi a cég elleni felszámolási eljárás megindítását.
4. Fedezetelvonó ügylet: Ha a felek olyan szerződést kötnek, amelynek célja, hogy harmadik személy igényének kielégítési alapját részben vagy egészben elvonják és a szerző fél rosszhiszemű volt vagy ingyenesen előnye származott a szerződésből, akkor fedezetelvonó ügyletnek minősül. Az ilyen szerződés az adott harmadik személlyel szemben hatálytalan.

5. Az kényszertörlesztési eljárás lefolytatása nélkül ezt a következményt alkalmazza a cégbíróság, ha a cég bírósági peres vagy nemperes eljárásban félként részt vesz, ha az eljárás a kényszertörlesztés elrendelése előtt indult.
6. Ha bejelentés nem érkezett, de a cégnek van fellelhető vagyona, akkor törlik a cégjegyzékből és vagyonát felosztják a tagok között, akiknek a vagyonelemek értékének felméréseivel kapcsolatos költségeket viselniük kell. A céggel szembeni követelésnek kell minősíteni, ha kétség merül fel a vagyon tulajdonjogával kapcsolatban.
7. A cégbíróság eltiltja azt, akinek felelősségét a kényszertörlesztési eljárás során ki nem elégített hitelezői követelésért a bíróság jogerősen megállapította és a jogerős bírósági határozat szerinti fizetési kötelezettségét nem teljesítette. Továbbá azt is, aki a kényszertörlesztési eljárás megindításának időpontjában vagy az azt megelőző évben vezető tisztségviselő, korlátlanul felelős tag, korlátolt tagi felelősséggel működő gazdasági társaságban többségi befolyással rendelkező tag volt. Az eltiltás 5 évre szól, ennek ideje alatt az eltiltott személy nem szerezhethet többségi befolyást gazdasági társaságban, nem válhat annak korlátlanul felelős tagjává, vagy egyéni cég tagjává és nem lehet cég vezető tisztségviselője.

8. A cég akkor törölhető a cégjegyzékből, ha a NAV tájékoztatása szerint a cégnél adóhatósági eljárás nincs folyamatban, és ellenőrzést, végrehajtást nem kezdeményez. Ellenkező esetben, illetve, ha a cég köztartozással rendelkezik, a cég csak az adóhatósági eljárások jogerős befejezéséről szóló tájékoztatást követően törölhető a cégjegyzékből.

IV. A tag felelőssége

Korlátozott tagi felelősséggel működő cégek esetén (kft., rt.), ha a cég törlesztésének időpontjában tagként bejegyzett személy korlátolt felelősséggel visszaélt, akkor korlátlanul felel a cég hitelezőjének kielégítetlen követelése erejéig. Ugyanígy felel az a volt tag, aki az eljárás megindulását megelőző három éven belül ruházta át tagi részesedését, ha ennek során rosszhiszeműen járt el vagy tagsága során felelősséggel visszaélt. Több tag felelőssége egyetemleges, tehát bármelyikkel szemben a teljes követelés érvényesíthető.

Felelősséggel való visszaélésnek minősül, ha a tagok tartósan hátrányos üzletpolitikát folytattak, a cég vagyonával sajátjukként rendelkeztek, vagy olyan határozatot hoztak, amelyről tudták vagy az általában elvárható gondosság mellett tudhatták volna, hogy a cég törvényes működésével nyilvánvalóan ellentétes.

Amint azt fentebb írtuk, a kényszertörlesztési eljárás eredményeképp sor kerülhet arra is, hogy a Cégbíróság eltiltja a tagot. Erre akkor kerülhet sor, ha valaki a kényszertörlesztési eljárás megindításának időpontjában vagy az azt megelőző évben korlátlanul felelős tag korlátolt tagi felelősséggel működő gazdasági társaságban többségi befolyással rendelkező tag volt (ez a Ptk. szerint: „*Többségi befolyás az olyan kapcsolat, amelynek révén természetes személy vagy jogi személy (befolyással rendelkező) egy jogi személyben a szavazatok több mint felével vagy meghatározó befolyással rendelkezik*”).

Amennyiben a cégnek vagyona van, – bizonyos feltételek fennállása esetén – el lehet kerülni az eltiltást.

V. A vezető tisztségviselő felelőssége

A cég törlése esetén a vezető tisztségviselő (ideértve azt is, akit az eljárás előtt töröltek a cégjegyzékből) az általa okozott hátrány erejéig felel a kielégítetlenül maradt hitelezői követelésekért, ha a fizetési képtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezését követően – tehát mikor már látta vagy látnia kellett, hogy a cég nem fog tudni eleget tenni a vele szemben fennálló követeléseknek – ügyvezetési feladatait nem a hitelezői érdekek figyelembe vételével látta el, és ezáltal a cég vagyona csökkent, illetve a hitelezők követeléseinek kielégítése megghiúsult. Több vezető tisztségviselő esetén a felelősség szintén egyetemleges.

Akkor mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a fizetési képtelenséggel fenyegető helyzet nem a tisztségviselői jogviszonya alatt, vagy ügyvezetési tevékenysége miatt következett be, a helyzet bekövetkezése után pedig minden tőle elvárható intézkedést megtett a veszteségek elkerülésére.

Amint arról már fentebb írtunk, a kényszertörlesztési eljárásban a vezető tisztségviselő – illetve a volt vezető tisztségviselő – eltiltására is sor kerülhet.

VI. Kényszertörlesztés alatt van a cégem! Mit tehetek?

A kényszertörlesztési eljárás megindítását elrendelő végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak van helye.

A kényszertörlesztési eljárást befejező végzéssel szemben (kivéve azt az esetet, mikor az eljárás megszüntetését követően felszámolás indul) a Céglapban való közzétételt követő 15 napon belül van lehetőség fellebbezésre, a törlésről a cég tagjait és vezető tisztségviselőit postai úton értesíteni kell.

Ha a kényszertörlesztési eljárás során felszámolási eljárást kell kezdeményezni, a felszámolás során egyezségkötésnek nincs helye és a felszámolási eljárás az adós cég teljesítésére tekintettel nem szüntethető meg.

A kényszertörlesztési eljárás során a cég üzletszerű gazdasági tevékenységet nem végezhet és képviselője csak az eljáráshoz kapcsolódóan te-

het a cég vagyonával kapcsolatos jognyilatkozatokat, feladata ellátása során a hitelezői érdekeket kell figyelembe vennie.

A cég szervei az eljárás céljával ellentétes döntést nem hozhatnak és a cég nem határozhatja el átalakulását, egyesülését vagy szétválását.

Azon eseteket leszámítva, amikor kizárt a kényszertörlési eljárás lefolytatás (ld. II. pont) a cégbíróság nem dönthet az eljárás megszüntetéséről, ezt tehát nem lehet kérelmezni.

VII. Folyamatábra

	Követelés	Vagyon	Jogkövetkezmény
I.	nincs	nincs	cég törlése
II.	nincs	van	cég törlése + vagyon felosztása a tagok között
III.	van	nincs	cég törlése
IV.	van	van	felszámolási eljárás

1. Ha sem követelés, sem pedig a cég vagyonával kapcsolatos bejelentés vagy adatszolgáltatás nem érkezett, akkor a cég törésre kerül és ezzel megszűnik. A cég ilyen esetben csak akkor törölhető a cégjegyzékből, ha a NAV tájékoztatása szerint a cégnél adóhatósági eljárás nincs folyamatban, és az adóhatóság ellenőrzést, végrehajtást sem kezdeményez. Ellenkező esetben továbbá, ha a cég köztartozással rendelkezik, a cég csak az adóhatósági eljárások jogerős befejezéséről szóló tájékoztatást követően törölhető a cégjegyzékből.
2. Ebben az esetben a cégbíróság rendelkezik a vagyonnak a tagok közötti felosztásáról, azonban a vagyonfelméréssel kapcsolatban felmerült költségek viselésére a tagokat egyetemlegesen kötelezi. Amennyiben azonban a cég fellelhető vagyonának tulajdonjogával összefüggésben kétség merül fel, azt úgy kell tekinteni, mintha a céggel szemben követelés bejelentésére került volna sor.
3. Ha a céggel szemben követelés bejelentésére került sor, azonban a cég vagyontalan vagy a vagyona előreláthatóan nem fedezi a várható felszámolási költségeket, a cégbíróság a cég törlése mellett a rendelkezik az eltiltásról is a korábban ismertettek szerint.
4. Ha a céggel szemben követelés bejelentésére került sor és megállapítható, hogy

- a cég vagyona előreláthatóan fedezi a várható felszámolási költségeket, vagy
- a cég vagyona valószínűsíthetően fedezetelvonó ügylet miatt jelentősen csökkent vagy fedezetelvonó ügylet miatt nincs vagyona,

akkor a cégbíróság a kényszertörlesztési eljárást megszünteti, és kezdeményezi a cég ellen felszámolási eljárás megindítását. A vagyonfelméréssel kapcsolatos költségeket ezen esetben a cég viseli.

Tartalom

Jogi személyek átalakulása	3
I. Miért van szükség átalakulásra?.....	4
II. Az átalakulás típusai	6
II./1. Formaváltás	6
II./2. Egyesülés	7
II./3. Szétválás	7
III. Döntés az átalakulásról	8
III./1. Átalakulás szabályai.....	9
III./2. De miért lényeges a hitelezőknek?.....	13
IV. Az átalakulási terv	14
IV./1. Mit jelentenek ezek a kifejezések?	15
V. Az átalakulásban részt vevő egyéb személyek.....	16
VI. Biztosíték hitelezőknek – Segítség, hitelező vagyok!	17
VI./1. De mit tehetek, ha hitelező vagyok?.....	18
VII. Az átalakulás egyéb szabályai, az átalakulás lezárása.....	19
VIII. Az átalakulás egyes formái	20
VIII./1. Az összeolvadás	20
VIII./2. Beolvadás.....	21
VIII./3. Kiválás	22
VIII./4. Különválás	22
IX. Számviteli teendők.....	22
IX./1. Szabályok	22

X. A nem gazdasági társaság jogi személyekre és a gazdasági társaságokra vonatkozó külön szabályok.....	24
X./1. Gazdasági társaságoknál	24
X./2. Nem gazdasági társaság jogi személyeknél	24
XI. Folyamatábra a gyakorlatban.....	25
Jogi személyek törvényességi felügyelete.....	27
I. Miért van szükség törvényességi felügyeleti eljárásra?	27
I./1. A törvényességi felügyelet szabályai	28
II. Hogyan zajlik a törvényességi felügyeleti eljárás?	29
II./1. Példákon bemutatva.....	30
III. Mit kell tennem, ha a cégem ellen törvényességi felügyeleti eljárást indítanak?.....	33
IV. Hivatalbóli eljárás	34
V. Kérelemre indított eljárás	36
V./1. Szabályok.....	36
VI. A bíróság intézkedései.....	37
VI./1. Jogkövetkezmények	37
VII. A felügyelőbiztos	39
VII./1. Mi a feladata a felügyelőbiztosnak?	39
VIII. Különleges törvényességi felügyeleti eljárások.....	40
IX. Folyamatábra a gyakorlatban.....	42

A kényszertörlesztési eljárás	43
I. Mi a kényszertörlesztési eljárás?	43
I./1. A kényszertörlesztés Cégtörvény szerinti esetei	44
I./2. Kényszertörlesztési eljárás az adószám törlésének és a beszámoló letétbe helyezése elmulasztásának esetén..	45
II. A kényszertörlesztés lefolytatása	46
III. A kényszertörlesztési eljárás eredménye	48
IV. A tag felelőssége	51
V. A vezető tisztségviselő felelőssége	52
VI. Kényszertörlesztés alatt van a cégem! Mit tehetek?	53
VII. Folyamatábra	54

